

دانشکده علوم انسانی

گروه حقوق

مطالعه‌ی بزه زیست محیطی صید غیرمجاز در حقوق کیفری ایران

پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی

استاد راهنما

دکتر ناصر قاسمی

استاد مشاور

دکتر فیروز محمودی جانکی

نگارنده

اسماعیل احمدی بفرولی

تابستان ۸۷

تقدیم به

تقدیم به امید انتظارها؛ مهدی موعود

تقدیم به پدر و مادر عزیزم، به باغبانان گل بوته وجودم، و زحمتکشان نهال

زندگیم

تقدیم به همسر فداکارم و تقدیم به دو فرزند عزیزم، محمدمهدی و نجمه

تقدیم به اساتید بزرگوارم و تقدیم به همه دوستانان طبیعت

تقدیر و تشکر

تقدیر و تشکر فراوان دارم از استاد راهنما و ارجمندم جناب آقای دکتر

ناصر قاسمی

تقدیر و تشکر بی دریغ از استاد مشاور و عزیزم جناب آقای دکتر فیروز

محمودی جانکی

و تقدیر و تشکر از اساتید بزرگوار داور و کسانی که بنده را در جمع آوری

این تحقیق یاری نمودند.

نشانه های کوتاه

آ.د.م: آیین دادرسی مدنی

آ.د.ک: آیین دادرسی کیفری

س: سال

ش: شماره

ج: جلد

چ: چاپ

ق.م.ا: قانون مجازات اسلامی

ق.ش.و.ص: قانون شکار و صید

م: ماده

ص: صفحه

ص ص: صفحه ها

چکیده

امروزه رشد فزاینده جمعیت و نیاز بشر به محیط زیست به خصوص در جهت تامین مواد غذایی آن هم از منابع آبی باعث شده است حیات بسیاری از آبزیان به مخاطره افتد، به نحوی که بسیاری از کارشناسان و دست اندرکاران امر این هشدار را داده اند که چنانچه روند صید غیر مجاز به خصوص در رابطه با ماهیان خاویاری ادامه یابد طی چهارده سال آینده نسل این گونه ماهیان منقرض شده و این نوع از آبزیان به همراه بسیاری از انواع آبزیان که تاکنون منقرض شده اند به تاریخ خواهند پیوست.

بنابراین برآورد ذخایر ماهی و حداکثر میزان قابل برداشت مجاز در یک محیط آبی می بایست به برداشت مطلوب تمامی گونه های ماهی منتهی گردد. در این رهگذر جهت حمایت از محیط زیست چه از نظر زیستی و بیولوژیکی و چه از نظر کیفی اقداماتی نظیر تعیین حداقل وزن مجاز ماهی، تعیین حداقل اندازه چشمه تور ماهیگیری، تعیین نوع ادوات مجاز برای صید، محدود کردن میزان برداشت گونه های مهم، تعیین تعداد صیادان مجاز، تعیین ممنوعیت فصلی صید و مدت زمان مجاز صید و حمایت کیفی، اداری و مدنی در مواجهه با جرم زیست محیطی صید غیرمجاز و وارد کردن حقوق کیفی به همراه مکانیسم های اداری و غیر کیفی گام مهمی در جهت حفظ آبزیان، این منبع مهم و با ارزش و سالم غذایی بشر در حال و آینده خواهد بود.

واژگان کلیدی: جرم زیست محیطی، صید غیرمجاز، حقوق کیفی، محیط زیست

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۲	۱- تعریف مسأله.....
۳	۲- سوالات.....
۳	۳- فرضیه ها.....
۴	۴- اهداف.....
۴	۵- سابقه موضوع.....
۵	۶- کاربردها.....
۵	۷- طبقه بندی موضوع پایان نامه.....
فصل اول: مبانی جرم زیست محیطی صید غیرمجاز در حقوق ایران	
۸	مبحث اول: کلیات.....
۹	گفتار اول: تبیین مفاهیم.....
۱۰	گفتار دوم: تاریخچه قوانین راجع به جرم صید غیرمجاز.....
۱۳	گفتار سوم: صید غیرمجاز از نظر علمی و زیست محیطی.....
۱۸	گفتار چهارم: جرم صید غیرمجاز در فقه اسلامی.....
۲۴	گفتار پنجم: تعریف جرم صید غیرمجاز.....
۲۵	مبحث دوم: عناصر تشکیل دهنده جرم صید غیرمجاز.....

گفتار اول: عنصر قانونی.....	۲۵
گفتار دوم: انواع پروانه های صید	۵۰
۱- پروانه عادی	۵۰
۲- پروانه ویژه.....	۵۲
۳- پروانه انتفاعی	۵۴
۴- پروانه ویژه- انتفاعی	۵۵
گفتار سوم: عنصر مادی	۵۶
۱- فعل.....	۵۷
۲- ترک فعل	۵۸
۳- موضوع جرم.....	۵۹
۴- وسیله.....	۶۰
۵- نتیجه مجرمانه	۶۲
۶- رابطه علیت.....	۶۲
گفتار چهارم: عنصر معنوی.....	۶۴
جمع بندی.....	۶۶
گفتار پنجم: همکاری در جرم صید غیرمجاز.....	۶۹
۱- شرکت در جرم صید غیرمجاز.....	۶۹
۲- معاونت در جرم صید غیرمجاز.....	۷۲

گفتار ششم: تکرار در جرم صید غیرمجاز..... ۷۳

گفتار هفتم: شاکی و مدعی خصوصی جرم صید غیرمجاز..... ۷۵

فصل دوم: پاسخ به جرم زیست محیطی صید غیرمجاز

مبحث اول: کلیات..... ۸۲

گفتار اول: لزوم و ضرورت پاسخ به جرم صید غیرمجاز..... ۸۳

گفتار دوم: راههای پاسخ به جرم صید غیرمجاز..... ۸۵

۱- اقدامات مردمی..... ۸۶

۲- شناخت منابع آزیان از جنبه های بیولوژیکی و علمی..... ۸۸

۳- تنظیم و ایجاد قوانین و روشهای صید و صیادی..... ۸۸

گفتار سوم: بررسی پاسخ به جرم صید غیرمجاز از نظر کیفری..... ۸۹

گفتار چهارم: انواع پاسخ های کیفری در حقوق ایران..... ۹۱

۱- حبس..... ۹۱

۲- جزای نقدی..... ۹۳

۳- حبس و جزای نقدی..... ۹۴

۴- جزای نقدی و مصادره..... ۹۵

۵- جزای نقدی و ضبط عین مال..... ۹۹

۶- جزای نقدی و مصادره و تعطیلی موقت..... ۱۰۱

۷- حبس یا جزای نقدی..... ۱۰۲

۱۰۴	ارزیابی پاسخهای کیفی
۱۰۹	نتیجه گیری
۱۱۱	پیشنهادها
۱۱۴	فهرست منابع
۱۱۸	پیوست ها
۱۲۲	چکیده انگلیسی

مقدمه

کاهش ذخایر آبریزان و انقراض نسل بعضی از انواع آبرزی ذهن هر دوستدار طبیعتی را به درد آورده و آنها را به این امر سوق می دهد که چگونه می توان اثرات این پدیده مخرب زیست محیطی را از بین برد و یا حداقل کاهش داد.

لازمه این امر ابتدا شناخت عواملی است که این پدیده را باعث می شوند و در مرحله بعد مبارزه با آن عوامل با طرق و شیوه های مختلف است، عواملی نظیر: حوادث طبیعی، از بین رفتن محیط زیست آبریزان در اثر فعالیتهای انسانی نظیر: خاک برداری از بستر رودخانه ها، جاده سازی، سدسازی غیر اصولی، دفع غیر اصولی فاضلابهای شهری و صنعتی، آلوده شدن آب دریاها به مواد نفتی در اثر خطای انسانی، کمبود اطلاعات و شناخت از محیط زیست، تردد کشتی ها و نفت کش ها، عملیات مربوط به کشتیهای نفتی و عملیات استخراج آن، کم رنگ بودن ملاحظات زیست محیطی در سیاست ها و برنامه های دولتی، ضعف در اجرای قوانین و مقررات زیست محیطی، فقر مالی و بیکاری و مهمتر از همه فقر فرهنگی که در نهایت منجر به صید غیرمجاز و بی رویه آبریزان می گردد و دلایلی دیگر که در طول تحقیق به مناسبت امر به آن اشاره خواهد شد از جمله عوامل کاهش دهنده ذخایر آبریزان می باشد.

آبریزان از جمله منابعی هستند که تجدیدپذیر بوده اما در عین حال این منابع محدود و پایان پذیرند، بنابراین اتخاذ روش بهره برداری نامحدود از منابع محدود و پایان پذیر با تفکر آینده نگری در تضاد است، چرا که ذخایر آبریزان تنها به یک دوره و زمان خاص محدود نیست و نسلهای آینده نیز حق بهره برداری از آن را دارند، از عوامل مهمی که منابع آبریزانی را به مخاطره انداخته و نگرانی های بسیاری را در زمینه محیط زیست برای دوستداران طبیعت ایجاد نموده صید غیرمجاز می باشد چرا که هرگونه

آبزی در فصل خاصی اقدام به جفتگیری و تخم ریزی می نماید اگر در نظر داشته باشیم که تعداد زیادی از تخمها و همچنین نوزادها در محیط طبیعی به دلایل مختلف از بین می روند و یا طعمه سایر آبزیان می شوند، عمق ضربات جبران ناپذیر صید غیرمجاز بهتر قابل فهم خواهد بود زیرا خارج شدن ماهیان مولد در فصل تولیدمثل به شدت ذخایر منابع آبزی را تحت الشعاع قرار می دهد.

به همان اندازه که صید در فصل غیرمجاز، مخرب می باشد صید بیش از حد مجاز در فصل صید و یا استفاده از وسایل غیرمجاز و یا استفاده از مواد منفجره و یا سموم شیمیایی می تواند علاوه بر تخریب محیط زیست باعث از بین رفتن منابع آبزی نیز بشود.

از این رو، به تشویق استاد گرانقدرم، جناب آقای دکتر ناصر قاسمی بر آن شدم تا در زمینه صید غیرمجاز تحقیقی ارائه نمایم امیدوارم که برای جامعه دانشجویی و مراکز علمی، و دستگاههای قضایی و اجرایی مفید واقع شود.

۱- تعریف مسأله

صید غیرمجاز که به همراه سایر علل و عوامل متأسفانه نسل گونه هایی از آبزیان را منقرض نموده و نسل گونه های دیگر نظیر ماهیان خاویاری را تهدید می کند، این گونه طبق قوانین و مقررات موجود تعریف می شود: خارج کردن آبزیان از محیط زیست طبیعی آنها بدون داشتن پروانه و یا بدون رعایت ضوابط و شرایط مندرج در پروانه صید و همچنین صید، بدون رعایت محدودیت ها و ممنوعیت های زمانی، (فصول و ساعات) مکانی، (منطقه حفاظت شده) نوعی، (آبزیان حمایت شده) و طریقی، (استفاده از سموم و مواد منفجره).

که متأسفانه به دلایل زیادی، چون افزایش جمعیت و نیاز بشر به تأمین غذا، پایین بودن سطح آگاهی های مردم، عدم اجرای دقیق قوانین و مقررات موجود، ضعف قوانین و مقررات موجود، فقر مالی و بیکاری و فقر فرهنگی روند صید غیرمجاز رو به افزایش می باشد. که البته نتیجه خارج کردن آبی از محیط زیست طبیعی اش کشتن و مرگ آبی می باشد نه صرف حیوان آزاری که مورد نظر نمی باشد.

۲- سوالات اصلی تحقیق

موضوع صید در عرصه محیط زیست و اکوسیستم جانوری مطرح می باشد. یکی از اقداماتی که برای محیط زیست جانوری و انسانی مضر بوده و می تواند به چرخه صحیح اکوسیستم خلل وارد سازد صید غیرمجاز است.

در این رهگذر تحقیق حاضر در پی یافتن پاسخهایی برای سوال های ذیل می باشد.

۱- آیا وجود صید در قلمرو محیط زیست به طور کلی زیان آور است؟

۲- آیا توسعه ی عنوان های مجرمانه یا تقویت آن برای جلوگیری از صید غیرمجاز ضروری

هستند؟

۳- آیا امکان محدود کردن جرم انگاری های صورت گرفته در زمینه صید غیرمجاز با استفاده از

شیوه های کنترلی غیر کیفری وجود دارد و جرم انگاریهای صورت گرفته در زمینه صید غیرمجاز

ضروری اند؟

۳- فرضیه ها

در راستای سوالات مورد نظر فرضیه هایی به شکل ذیل مطرح می باشد.

۱- صید در قالب و محدوده مشخص قانونی و زیست محیطی مفید خواهد بود.

۲- در برخی موارد توسعه‌ی عنوان‌های مجرمانه یا تقویت آن برای جلوگیری از صید غیرمجاز

ضروری هستند.

۳- بخشی از جرم‌انگاریهای صورت گرفته در زمینه صید غیرمجاز ضروری‌اند و استفاده از

شیوه‌های اداری و مدنی برای جلوگیری از صید غیرمجاز توصیه می‌شود.

۴- اهداف

۱- نشان دادن اهمیت صید در چرخه حیات و اکوسیستم.

۲- تلاش برای جلوگیری از ورود آسیب به این بخش از محیط زیست.

۳- جلب توجه بیشتر مسئولین محترم و آحاد مردم به این موضوع مهم و حیاتی.

۴- ارائه راهکارهای مناسب برای مقابله با جرم زیست محیطی صید غیر مجاز.

۵- سابقه موضوع

در خصوص صید غیرمجاز مقالاتی به صورت پراکنده منتشر شده است اما کتاب و پایان نامه‌ای

تاکنون به صورت منسجم ارائه نشده است. تنها کتاب قابل ذکر، کتاب شکار و صید در حقوق ایران اثر

عبدالکریم شاه حیدر می‌باشد که آن هم بیشتر موضوع شکار را بررسی نموده و کمتر به بررسی صید

غیرمجاز پرداخته است.

همچنین مجموع مقالات ماهیگیری مسوولانه بیشتر از نظر علمی و زیست محیطی موضوع را

بررسی نموده نه از نظر حقوقی، کتب مفید دیگری در خصوص حمایت از محیط زیست به قلم نگارش

درآمده که اکثراً به بررسی کلی از محیط زیست پرداخته و به طور تخصصی به جرم مورد نظر (صید غیر

مجاز) نپرداخته اند نظیر کتاب حمایت کیفری از محیط زیست اثر میرعظیم قوام، حقوق محیط زیست در

ایران اثر دکتر مصطفی تقی زاده انصاری و حقوق کیفری محیط زیست اثر دکتر ناصر قاسمی و...

اما با توجه به دگرگونیهای مستمر و مداوم در موضوع مورد نظر و نیاز جامعه بشری به حفظ

محیط زیست، تحقیقی هر چند ناچیز ارائه شده است امید است با همه ی نواقص و کاستی های موجود

مورد قبول حضرت احدیت و امام عصر (عج) و همه دوستداران طبیعت قرار گیرد.

۶- کاربردها

تحقیق حاضر با ارایه مطالب مفید و البته به صورت مختصر و کوتاه امید دارد کاربردهای ذیل را،

برای جامعه ی دانشگاهی و قضایی و قانونگذاری داشته باشد:

۱- کاربردهای علمی و پژوهشی

۲- کاربردهای تقنینی و قانونگذاری

۳- کاربردهای اجرایی و قضایی

۷- طبقه بندی موضوع پایان نامه

پایان نامه ی حاضر با موضوع مطالعه ی بزه زیست محیطی صید غیرمجاز در دو فصل تهیه و

تنظیم شده است. در فصل اول این جرم از نظر حقوق کیفری ایران مورد مطالعه قرار گرفته است. ابتدا به

کلیات و مقدمه و تبیین مفاهیم پرداخته، سپس این جرم را از نظر تاریخی و فقه اسلامی مورد بررسی

قرار داده و آن گاه عناصر تشکیل دهنده آن با توجه به قوانین و مقررات موجود تشریح شده است و

ضمن بررسی نحوه ی همکاری و مشارکت در ارتکاب جرم صید غیرمجاز با توضیح مختصری راجع به

تکرار این جرم و شاکی و مدعی خصوصی جرم صید غیرمجاز خاتمه یافته است.

در فصل دوم، به نحوه ی پاسخگویی به این جرم از نظر حقوق کیفری پرداخته، ضمن توجه به راهکارهای اداری و مدنی انواع پاسخ های کیفری با توجه به قوانین و مقررات موجود بررسی شده و در پایان ضمن نتیجه گیری با ارایه پیشنهادهایی به کار خود خاتمه داده است.

فصل اول

جرم زیست محیطی صید غیرمجاز در

حقوق ایران

مبحث اول: کلیات

نظام بهره برداری از آبزیان دو ویژگی خاص دارد: اول، فقدان ثبات و ناپایداری منابع که ناشی از عدم شناخت و برآورد دقیق مقدار آن است، که موجب عدم ثبات در نظام تولید می شود. دوم، وجود مسائل متنوع و در عین حال پیچیده علمی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در این حوزه.

این ناپایداری و تنوع موجب می شود که ساماندهی و مدیریت بهره برداری از آبزیان با مشکل مواجه شود. بسیاری از معضلات فعلی بهره برداری از آبزیان از جمله صید بی رویه، صید ضمنی، بحران منابع، آسیب های زیست محیطی، انقراض و تحت فشار بودن بسیاری از گونه ها و تقابل بین ماهیگیران در واقع به واسطه این ویژگیها است.

ناپایداری، مهمترین ویژگی نظام بهره برداری آبزیان است اگرچه این ویژگی در برخی دیگر از نظامهای بهره برداری نیز مشاهده می شود، اما در مورد آبزیان شدت بیشتری دارد. تغییر و ناپایداری منابع آبی، خود متأثر از عدم ثبات شرایط محیط زیست آنها است. عدم ثبات محیط زیست و به تبع آن ناپایداری منابع موجب نوسان در مقدار برداشت از آنها می شود و ناپایداری و آشفتگی نظام تولید را به همراه دارد.

درواقع نظام تولید و به تبع آن مدیریت شیلاتی، از دو بعد با مشکل مواجه است: از یک سو ابهام و عدم اطمینان نسبت به واقعیت منابع به منظور ساماندهی ناوگان ماهیگیری و از سوی دیگر، مشکلات کنترل بهره برداری از منابع آبی که با تقاضای فزاینده ماهیگیران همراه است.^۱

^۱ - قاسمی علی، «مبانی مدیریت شیلاتی»، چ اول، تهران، انتشارات نقش مهر، تابستان ۷۹، قسمت چکیده و مقدمه.

از آن جا که موضوع شکار و صید و جرایم ناشی از آن از اهمیت ویژه ای برخوردار است، یادآوری این نکته مفید خواهد بود که، گفته شده است تمدن بشری با شکار و صید آغاز شده است و بسیاری از محققین اعتقاد دارند که گله داری در نتیجه شکار پیدا شده است و کشاورزی در این زمینه نقشی نداشته است.^۱ اما رفته رفته بنا به دلایلی مانند رشد روزافزون جمعیت و نیاز بیش از بیش انسان به تأمین مواد غذایی مورد احتیاج خود موضوع شکار و صید به عنوان یک مشکل زیست محیطی و در نهایت جرم زیست محیطی مطرح شد.^۲

گفتار اول: تبیین مفاهیم

جوامع مختلف بر اساس نوع منطقه و شرایط آب و هوایی و اقلیمی خود، ابعاد خاص از محیط زیست را بیش از دیگر مشخصه های آن مورد توجه و اهمیت قرار می دهند. برای نمونه، کشورهایمانند ژاپن که با آب (دریا، اقیانوس و...) بستگی زیادی دارند و صید جانوران و بهره وری از منابع آبی برای آنها بسیار ضروری است، این بخش از محیط زیست بیشتر مورد توجه آنها قرار می گیرد. به عبارت دیگر، این بعد از مفهوم محیط زیست بیشتر مورد توجه مردم این کشورها قرار دارد.^۳

در رهگذر تبیین مفاهیم، آیین نامه اجرایی ق.ش.و.ص (مصوب ۶/۱۰/۹ هیأت وزیران) واژه شکار را از صید تفکیک نموده، بدین معنی که واژه شکار را برای غیر آبزیان، و واژه صید را برای آبزیان به کار برده است.

^۱ - گوردن چایلد، «سیر تاریخ»، احمد بهمنش، چ چهارم، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۶۹، ص ۲۴.

^۲ - دکتر قاسمی، ناصر، «حقوق کیفری محیط زیست»، چ دوم، تهران، انتشارات جمال الحق، ۱۳۸۴، ص ۹۱.

^۳ - دکتر قاسمی: ناصر، پیشین، ص ۲۳.

لهذا مفهوم حقوقی شکار را از مفهوم حقوقی صید متمایز می‌نماییم. البته تعاریف شکار و صید از جهاتی مشترک است؛ چنان که در هر دو تعریف عناصر «تیراندازی»، «کشتن» و «گرفتن» هست؛ همچنین شکار و صید به هر کیفیت و وسیله و طریق (چه مجاز و چه غیر مجاز) ممکن است صورت گیرد. به هر حال تنها تفاوت این دو تعریف در عنصر «تعقیب کردن» است که در تعریف شکار اخذ شده؛ ولی در تعریف صید ذکر نشده است بنابراین می‌توان گفت، شکار برای غیر آبزبان است و صید برای آبزبان.^۱

هدف ما نیز در این تحقیق مطالعه صید و آن هم صید غیرمجاز بوده و در این رهگذر کلماتی همچون شکار و کلمات و الفاظ مشابه کمتر مورد توجه است.

گفتار دوم: تاریخچه قوانین راجع به جرم صید غیرمجاز

گفته شده است تمدن بشری با شکار و صید آغاز شده است و بسیاری از محققین اعتقاد دارند که گله داری در نتیجه شکار پیدا شده است و کشاورزی در این زمینه نقشی نداشته است.^۲ اما رفته رفته بنا به دلایلی مانند رشد روزافزون جمعیت و نیاز بیش از پیش انسان به تأمین مواد غذایی مورد احتیاج خود موضوع شکار و صید به عنوان یک مشکل زیست محیطی، و در نهایت جرم زیست محیطی مطرح شد.

پس از اختراع تفنگ و عمومیت یافتن و استفاده از آن، کشتار جمعی و بی رحمانه حیوانات آغاز و خطر انهدام و بر افتادن نسل بسیاری از آنها احساس شد. با پدید آمدن چنین مشکلی لزوم چاره اندیشی مطرح گردید، در نتیجه در پاره ای از کشورهای پیشرفته صنعتی، قوانینی در خصوص شکار و صید و محدودیت شکار حیوانات و یا ممنوعیت شکار و صید آنها با به کار بردن اسلحه به تصویب رسید. این سیر تحول با وجودی که تفنگ از اوایل حکومت صفویه وارد کشور شد و به تدریج مورد

^۱ - شاحیدر، عبدالکریم، «شکار و صید در حقوق ایران»، چ اول، تهران، انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست، زمستان ۷۳، ص ص ۹، ۱۰.

^۲ - گوردن، چاپلند، پیشین، ص ۴۴.

استفاده شکارچیان قرار گرفت، به کندی صورت گرفت.^۱ لیکن در ایران نیز به مانند بسیاری از کشورهای دیگر تباهی و تخریب محیط طبیعی طی نسل گذشته به نحو نمایانی تسریع یافت و در نتیجه جانوران و سایر منابع بی نظیر و مهم، بی آنکه کسی در اندیشه فردا باشد، مورد بهره برداری اتلاف آمیز قرار گرفت.^۲

بدین ترتیب سرانجام در سال ۱۳۳۵ «کانون شکار ایران» به عنوان دستگاهی مستقل برای حفظ نسل شکار و نظارت بر اجرای مقررات مربوط به آن تشکیل گردید.

در سال ۱۳۴۶، سازمان شکاربانی و نظارت بر صید، با تصویب ق.ش.و.ص مصوب ۱۶ خرداد ۱۳۴۶ جایگزین کانون شکار ایران شد. بر اساس قانون اخیر، سازمان شکاربانی و نظارت بر صید، مرکب از وزیران کشاورزی، کشور، دارایی، جنگ و شش نفر از اشخاص ذی صلاح قرار داشت. اما از نظر تشکیلاتی ماده ۳۱ این قانون، وزارت کشاورزی را پاسخگوی اقدامات سازمان شکاربانی در هیات دولت می شناخت. در آذرماه ۱۳۴۶ با تصویب قانون تشکیل وزارت منابع طبیعی، اختیارات وزیر و وزارت کشاورزی مندرج در ق.ش.و.ص، به وزیر و وزارت منابع طبیعی واگذار شد. در سال ۱۳۵۰ بر اساس ماده ۴ قانون تجدید تشکیلات و تعیین وظایف سازمانهای وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و انحلال وزارت منابع طبیعی، نام سازمان شکاربانی و نظارت بر صید به «سازمان حفاظت محیط زیست» و نام شورای عالی شکاربانی و نظارت بر صید به «شورای عالی حفاظت محیط زیست» تبدیل شد؛ و امور زیست محیطی از جمله پیشگیری از اقدامهای زیانبار برای تعادل و تناسب محیط زیست نیز به اختیارات

^۱ - جمالی، سیروس، «بحثی در مقررات و قوانین شکار»، مجله شکار و دوستداران طبیعت، تهران، ش ۲، خرداد ۱۳۷۰، ص ۳۲.

^۲ - اسکندر، فیروز، «نخجیرداری و حفظ محیط زیست حیوانات وحشی در ایران»، تهران، انتشارات سازمان شکاربانی و نظارت بر صید، ۱۳۷۵.